

Azərbaycan Respublikası adından

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin

İnzibati-İqtisadi Kollegiyası

“N” Şirkəti

“M” MMC-yə

qarşı iş üzrə

Q Ə R A R

(iş № 2-2(102)-01/2018)

Bakı şəhəri

16 yanvar 2018-ci il

GİRİŞ HISSƏ

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin İnzibati-İqtisadi Kollegiyası
Hakimlər: Məmmədov Xəqani Səyyad oğlu (sədrlik edən və məruzəçi hakim),
Hüseynov Azər Soltanhəmid oğlu,
Nəbizadə Rahib Sahib oğlundan ibarət tərkibdə,

İddiaçı «N» Şirkətinin cavabdeh «M» MMC-yə qarşı zərərin əvəzinin ödənilməsi tələbinə dair Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin İnzibati-İqtisadi Kollegiyasının 2-2(103)-384/2017 sayılı iş üzrə 31 iyul 2017-ci il tarixli qətnaməsindən iddiaçı tərəfindən verilmiş kassasiya şikayətinə əsasən işə Ali Məhkəmənin binasında 16 yanvar 2018-ci il tarixdə açıq məhkəmə iclasında baxaraq aşağıdakı qərarı qəbul etdi.

TƏSVİRİ HISSƏ

«N» Şirkətinin göstərişi ilə şirkətin Azərbaycandakı səlahiyyətli nümayəndəsi tərəfindən 25.12.2015-ci il tarixdə cavabdehə məxsus Bakı şəhəri Fizuli küçəsi 47-55 ünvanında yerləşən «Kontakt Home 9» mağazasından 600 manata 1 ədəd «ASUS x553 MA» markalı kompüter satın alınmışdır. Kompüterin cavabdehə məxsus mağazadan satın alınılığını təsdiq edən kassa çeki və ödənişi təsdiq edən sənəd iş materillərinə əlavə edilmişdir.

İddiaçıda təhqiqatçı vəzifəsində işləyən Karolina Kanna tərəfindən təsdiq edilmiş 17.02.2016-cı il tarixli Şahid ifadəsində göstərilir ki, 2016-cı ilin yanvar ayının 5-də o, Nəriman Ramazanovdan elektron poçt (e-mail) vasitəsilə sınaq alışı yolu ilə əldə edilmiş 1 ədəd «ASUS x553 MA PJ» markalı kompüterin proqram təminatlarının təfsilatlarını («MGA diagnostij tool reports») almışdır. 2016-cı ilin yanvar ayının 22-də o, N.Ramazanovdan elektron poçt (e-mail) vasitəsilə sınaq alışı yolu ilə əldə edilmiş həmin «ASUS» markalı kompüterə yüklənmiş «Office application» proqramından götürülmüş məhsulun şifrə kodunun («Product Key ID» («PID»)) şəkillərini də almışdır. Əldə olunan məlumat və şəkillərə əsasən o, belə bir nəticəyə gəlmişdir ki, «ASUS» laptopunun hard diskinə lisenziyasız proqram təminatı yüklənmişdir. Belə bir nəticəyə gəlməyinin səbəbləri aşağıdakılardır: məhsulun şifrə kodu proqram təminatının yüklənməsi zamanı məhsulun (proqramın) şifrə açarından götürülmüşdür. Həmin PID vasitəsilə lisenziyanın növünü müəyyən etmək olar. Sistemi işlək vəziyyətə gətirmək üçün «Windows Genuine Advantage» proqramı PID-dən istifadə edir. «Windows Product Key ID» («PKID») 00261-5000-00000-AA989 vasitəsilə sınaq yoxlaması aparılarkən PKID həmin lisenziyanın «Microsoft Windows 8.1 Professional Generic Volume License Key» şifrəsi vasitəsilə aktivasiya olunduğu müəyyən olundu. Müvafiq şifrə olmadığı təqdirdə «Volume» lisenziyasının buraxılışı özbaşına avtomatik olaraq «Generic Volume License Key (GVLK)» şifrəsini yükləyir. GVLK şifrəsi avtomatik surətdə müştərinin Şifrədən İstifadə Xidmətinin («Key Management Service» («KMS»)) istəyinin və ya

Aktiv Direktoriya İnfrastrukturunun («Active Directory Infrastructure») əleyhinə olaraq, şifrənin tapılmasını və proqramın aktivləşdirilməsini təmin edir. «Volume License Product Keys («VLK»)» Microsoft tərəfindən yaradılmaqla yalnız Microsoftun müvafiq lisenziyasını əldə etmiş şəxslərin müstəsna istifadəsi üçün nəzərdə tutulmuşdur. Kompüter Volume lisenziyasından istifadə üçün mütləq bazis lisenziyaya (hazırkı vəziyyətdə OEM lisenziyasına) malik olmalıdır. «Office PID 89396-726-2958074-65404» şifrəsi üzərində həmin proqramın təfsilatı haqqında onların məlumat bazasından aparılıqları araşdırma heç bir nəticə vermədi. Laptopdan götürülmüş «Office» versiyası «Reanimator Extreme Edition» versiyasıdır ki, bu da «Microsoft Office» versiyası deyildir.

İddiaçının Azərbaycanda səlahiyyətli nümayəndəsi «Fina LLP» hüquq şirkətinə cavabdehin 13.03.2016-cı il tarixli cavab məktubundan görünür ki, müraciətdə qeyd edilən hallar rəhbərliyə məlum oldu. İddiaçı «Kontakt» elektron mağazalar şəbəkəsinin təsisçisidir. «Kontakt» mağazaları elektron avadanlıqların alışı və satışı sahəsində fəaliyyət göstərir. İstehsalçılarla və ya texniki məişət avadanlıqlarının topdan satışını həyata keçirən şirkətlərlə əlaqə saxlamaq və əldə olunan malların qüsuruzluğunu, üçüncü şəxslərin hüquqlarından azad olmalarını və müəlliflik hüququnun qorunmasına nəzarəti həyata keçirmək vəzifəsi daşıyan Marketing Departamentinin işçilərinə məsələ ilə bağlı nəzarətin gücləndirilməsi həvalə edilmişdir.

18.05.2016-cı il tarixli pretenziya məktubu ilə iddiaçı tərəfindən cavabdehdən müəlliflik hüquqlarının pozuntusu ilə əlaqədar 55.000 manat kompensasiyanın ödənilməsi tələb edilmiş, əks halda məhkəməyə müraciət ediləcəyi bildirilmişdir.

Həmin müraciətə müsbət cavab almadıqdan sonra iddiaçı cavabdehə qarşı hazırkı tələblə məhkəməyə müraciət edərək, cavabdeh tərəfindən zərər vurulmanın qarşısının alınması tədbiri kimi cavabdehin üzərinə zərərin əvəzini ödəməkdən əlavə, iddiaçının razılığı olmadan iddiaçıya məxsus proqram təminatlarının qeyri-qanuni istifadəsi və satışı ilə əlaqədar fəaliyyətini dayandırmaq və ona xitam vermək vəzifəsinin qoyulmasına dair, həmçinin cavabdehdən indiyədək yol verdiyi qanun pozuntularına, yəni hüquq sahibinin razılığı olmadan və ona heç bir haqq ödəmədən piratçılıq yolu ilə əldə edərək iddiaçıya məxsus proqram təminatlarından istifadə və satışı (yayımlı) nəticəsində iddiaçıya vurduğu zərəərə görə qanunla nəzərdə tutulmuş qaydada 55.000 manat məbləğdə kompensasiyanın, hazırkı məhkəmə çəkişməsi ilə bağlı iddiaçının məhkəmədə təmsil olunması ilə əlaqədar «Fina LLP» şirkətinə ödədiyi 3.200 ABŞ dolları məbləğdə məhkəmə və qanuni nümayəndə xərclərinin və 30 manat məbləğdə ödənilmiş dövlət rüsumunun iddiaçıya məcburi qaydada ödəməsinə dair qətnamə qəbul edilməsini xahiş etmişdir.

İşə birinci instansiya məhkəməsində baxılarkən məhkəmə iddiaçının təqdim etdiyi Şahid ifadəsi adlı sənədi iddiaçının əsasını təşkil edən halları təsdiq etmək üçün kifayət hesab etməmiş və iddiaçının nümayəndələri tərəfindən cavabdehə məxsus mağazadan alınmış kompüterdə «N» şirkətinə məxsus proqramların pirat (lisenziyasız) nüsxələrinin olub-olmaması və əgər varsa hansı tarixdə yükləndiyinin

müəyyənləşdirilməsi məqsədilə 21.10.2016-cı il tarixli qərardadla iş üzrə məhkəmə - kompüter texniki ekspertizası təyin etmişdir.

Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyi Məhkəmə Ekspertizası Mərkəzinin 12.01.2017-ci il tarixli 26639 nömrəli ekspert rəyində göstərilmişdir ki, tədqiq olunan «Asus» markalı «X553M» modeli «notebook» tipli kompüterin seriya nömrəsi (EJN0JV25690850B) işin materiallarında 92-ci səhifədə zəmanət vərəqəsində qeyd olunan kompüterin seriya nömrəsi ilə eynilik təşkil edir. Yəni, cavabdeh tərəfindən iddiaçıya satılmış kompüterdir. Kompüterin sistemində 26.11.2015-ji il tarixdə xarici yaddaş daşıyıcısından «Proqramlar / Standart / AmiBaTop Offije 2007-2013» adlı qovluqdan proqram təminatının quraşdırılması əməliyyatı icra olunmuşdur.

26.11.2015-ci il (saat 9:35-də) tarixdə «Asus» notebook tipli kompüterin yaddaşında «Microsoft Office Standartny 2007» adlı proqram təminatının quraşdırılması proseduru icra olunmuşdur. Tədqiq olunan bir ədəd «Asus» markalı «notebook» tipli kompüterin yaddaşına «Windows 8.1 Professionalnaya» əməliyyat sisteminin yazılma tarixi «systeminfo» əmri nəticəsində «Data ustanovki» sətrində 25.11.2015-ci il qeyd olundu. «Vremya zaqruzki sistemi» sətrində isə kompüterdə əməliyyat sisteminin son işləmə tarixi kimi 10.07.2016-cı il qeyd olunur. «Nirsoft» proqram təminatı ilə müəyyən olunmuş «Windows 8.1 Pro» əməliyyat sisteminin quraşdırılma tarixi 22.04.2016-cı il qeyd olundu. «WMIJ OS GET InstallDate» əmri vasitəsilə əməliyyat sisteminin kompüterə quraşdırılma tarixi 25.11.2015-ci tarixdə müəyyən olundu. Tədqiq olunan «Asus» markalı «X553M» modeli «notebook» tipli kompüterin yaddaşında quraşdırılmış «Windows 8.1 Professionalnaya» əməliyyat sistemi «GJRCD-8NW9H-F2JDX-JJM8D-9D6T9» sayılı açar vasitəsilə «KMS» üsulu ilə qeyri-rəsmi lisenziya ilə çalışır. Tədqiq olunan «Asus» markalı «X553M» modeli «notebook» tipli kompüterin yaddaşında quraşdırılmış «Microsoft Office Standartny 2007» proqram təminatı «VB48G-H6VK9-WC93D-9R6RM-VP7GT» sayılı açar vasitəsilə qeyri-rəsmi lisenziya ilə çalışır.

1 sayılı Bakı İnzibati-İqtisadi Məhkəməsinin 2-2(81)-102/2017 sayılı, 17 mart 2017-ci il tarixli qətnaməsi (hakim – V.Ə.Baxışova) ilə iddia qismən təmin edilmiş, cavabdehə iddiaçıya məxsus proqram təminatlarının qeyri-qanuni istifadəsi və satışı qadağan edilmiş, cavabdehdən iddiaçının xeyrinə 1.000 manat kompensasiya, 300 ABŞ dolları hüquqi xidmət xərci və 30 manat ödənilmiş dövlət rüsumunun tutulması qət edilmiş, iddia qalan hissədə təmin edilməmişdir.

Qətnamə ilə razılaşmayan iddiaçı və cavabdeh ondan ayrı-ayrılıqda apellyasiya şikayətləri vermiş, iddiaçı qətnamənin dəyişdirilərək iddia tələbinin tam təmin edilməsini, cavabdeh isə ləğv edilib iddianın rədd olunmasını xahiş etmişlər.

Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin İnzibati-İqtisadi Kollegiyasının 2-2(103)-384/2017 sayılı, 31 iyul 2017-ci il tarixli qətnaməsi ilə (sədrlik edən və məruzəçi hakim – V.M.Məmmədov, hakimlər – S.Q.Hüseynov və S.S.Seyidova) iddiaçının və cavabdehin apellyasiya şikayətləri təmin edilməyərək 1 sayılı Bakı İnzibati-İqtisadi Məhkəməsinin 2-2(81)-102/2017 sayılı, 17 mart 2017-ci il tarixli qətnaməsi dəyişdirilmədən saxlanılmışdır.

Həmin qətnamədən isə yalnız iddiaçı tərəfindən kassasiya şikayəti verilmişdir. Şikayətdə apellyasiya məhkəməsinin qətnaməsinin dəyişdirilərək iddia tələbinin tam təmin edilməsinə dair qərar çıxarılması xahiş edilmişdir.

Kassasiya şikayətinin dəlilləri

Apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən maddi və prosessual hüquq normaları düzgün tətbiq edilməmişdir.

Belə ki, cavabdeh mütəmadi olaraq iddiaçıya məxsus proqram təminatlarından qeyri-qanuni olaraq istifadə edir, satdığı kompüterlərə yükləyir və onların qeyri-qanuni yayımını həyata keçirir. Məhkəmə bununla bağlı vurulmuş ziyanın məbləği ilə bağlı hissədə iddianı əsassız olaraq qismən təmin etmişdir. Məhkəmənin bununla bağlı qənaətindən belə nəticəyə gəlmək olar ki, qanunvericiliklə müəyyən olunmuş zərərin tam məbləğini “əsaslandırmaqdan” ötrü, iddiaçı cavabdehin satış mərkəzindən bir yox, çoxlu sayda, ən azı 55 kompüter almalıymış ki, iddiaçıya dəymiş zərərin məbləğinin 55 min manat olması sübuta yetirilə bilsin.

Apellyasiya məhkəmə məhkəmə xərcləri ilə bağlı hissədə çəkilmiş xərcləri təsdiq edən sübutun təqdim edilməsinə baxmayaraq iddianı qismən təmin etməkdə də haqlı olmamışdır.

Tərəflərin izahatları

İşə baxılmasının vaxtı və yeri haqqında lazımi qaydada məlumatlandırılmasına baxmayaraq tərəflər məhkəmə iclasında nümayəndələrinin iştirakını təmin etməmişlər. Məhkəmə işə tərəflərin iştirakı olmadan baxılmasını və qərar qəbul edilməsini mümkün hesab etmişdir. Belə ki, onlara təqdim edilmiş məhkəmə bildirişlərində iclasa gəlmədikləri halda da işə baxılmasının və iş üzrə qərar qəbul edilməsinin mümkünlüyü barədə xəbərdarlıq olunmuşdur.

ƏSASLANDIRICI HİSSƏ

Azərbaycan Respublikası Mülki Prosessual Məcəlləsinin 416-cı maddəsinə əsasən kassasiya instansiyası məhkəməsi apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən maddi və prosessual hüquq normalarının düzgün tətbiq edilməsini yoxlayır.

Aşağıda göstərilənlərə əsasən kollegiya hesab edir ki, kassasiya şikayəti təmin edilmədən, apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnaməsi mübahisələndirilən hissələrdə isə dəyişdirilmədən saxlanılmalıdır.

Kollegiya ilk növbədə kassasiya baxışının həddləri ilə bağlı olaraq qeyd edir ki, apellyasiya məhkəməsinin qətnaməsindən iddiaçı tərəfindən şikayət verilmədiyinə, iddiaçı tərəfindən isə verilmiş şikayətdə yalnız iddianın təmin edilməmiş hissələri mübahisələndirildiyinə görə apellyasiya məhkəməsinin qətnaməsi yalnız iddiaçının kassasiya şikayəti həddində yoxlanılır.

«Müəlliflik hüququ və əlaqəli hüquqlar haqqında» Qanunun 45-ci maddəsinə görə, məhkəmə müəlliflik hüququ və əlaqəli hüquqlar ilə əlaqədar mübahisələrə baxarkən mülki-hüquqi müdafiənin ümumi vasitələrindən başqa iddiaçının tələbi ilə zərərin ödənilməsi və ya gəlirin tutulması əvəzinə 110 manatdan 55 min manatadək məbləğdə kompensasiya ödənilməsi barədə qərar qəbul edə bilər.

İddiaçı cavabdehdən vurulmuş zərərin əvəzi kimi 55.000 manat kompensasiya tələb etmişdir. İddiaçının təqdim etdiyi arayışa əsasən, ona məxsus və cavabdeh tərəfindən lisenziyasız yüklənmiş «Windows 8.1 PRO» proqram təminatının dəyəri 289 ABŞ dolları, «Microsoft Office Standartıy 2007» (indiki versiyası «Microsoft Office Home and Business 2016») proqram təminatının dəyəri 289,99 ABŞ dollarıdır.

Birinci instansiya məhkəməsi işin faktiki hallarını və analoji mübahisələrə baxılarkən formalaşmış məhkəmə təcrübəsini nəzərə alaraq cavabdehdən iddiaçının xeyrinə müəlliflik hüququnun pozulması ilə əlaqədar 1.000 manat məbləğdə kompensasiya tutulmasını qət etmiş, öz növbəsində apellyasiya məhkəməsi də bunu ağlabatan hesab etmişdir. Kollegiya bu hissədə apellyasiya məhkəməsinin gəldiyi nəticəni əsaslı hesab edərək onunla razılaşıb ki, 55 min manat qanunvericiliyə görə tutula biləcək kompensasiyanın yuxarı həddi olduğu üçün 110 manatdan başlayan hə hansı bir kompensasiya məbləğini müəyyən etmək məhkəmənin vəzifəsi yox, hüquqdur. Hazırkı işin halları baxımından məhkəmə tərəfindən müəyyən edilmiş məbləğ ağlabatan məbləğ kimi qəbul edilə bilər.

İddiaçı tərəfindən həmçinin hüquqi xidmətlərə görə ödənilmiş 3.200 ABŞ dolları pulun qarşı tərəfdən tutulması tələb edilərək, bu tələblə bağlı məhkəməyə «Fina LLP» şirkətinə 15.07.2016-cı il tarixdə 1.600 dollar, 15.08.2016-cı il tarixdə 1.600 dollar ödənilməsinə dair ödəniş tapşırıqlarının surətləri təqdim edilmişdir.

MPM-in 121.1-ci maddəsinə əsasən məhkəmə nümayəndənin və ya vəkilin göstərdiyi yardıma görə xərclərin, konkret hallar və çıxış üçün təqdim olunmuş hesab nəzərə alınmaqla, digər tərəfdən ağlabatan məbləğdə alınıb xeyrinə qətnamə çıxarılan tərəfə verilməsini qərara alır.

«Müəlliflik hüququ və əlaqəli hüquqlar haqqında» Qanunun 45-ci maddəsinin 4-cü bəndinə görə, məhkəmə hüquq pozuntusu faktı sübut edildiyi halda vəkile ödənilən haqq da daxil olmaqla hüquq sahibinin çəkdiyi ağlabatan xərclərin ödənilməsi barədə qərar çıxarmaq hüququna malikdir. Məhkəmə, həmçinin, hüquq pozuntusuna yol vermiş şəxs bu bilməməsindən asılı olmayaraq pozuntulara görə həmin şəxsin müəllifə (digər hüquq sahibinə) və ya əlaqəli hüquqların sahibinə kompensasiya ödəməsi barədə qərar çıxara bilər.

Apellyasiya məhkəməsi N.Ramazanovun («Fina LLP» şirkətinin icraçı direktoru) iddiaçının Azərbaycan Respublikasındakı səlahiyyətli nümayəndəsi olduğunu, «Fina LLP» şirkətinə 3.200 ABŞ dolları ödənilməsinə təsdiq edən ödəniş tapşırıqlarında vəsaitin yalnız hazırkı mübahisə ilə bağlı ödənilməsinin qeyd edilmədiyini nəzərə alaraq hesab etmişdir ki, birinci instansiya məhkəməsinin məhkəmə xərcləri ilə bağlı hüquqi xidmətə görə cavabdehdən 300 ABŞ dollarının tutulması barədə gəldiyi nəticə də ağlabatandır. Kollegiya apellyasiya məhkəməsi

qətnaməsini bu hissədə də qanuni və əsaslandırılmış hesab edir, kassasiya şikayətinin dəlilləri qətnaməni ləğv etmək üçün əsas təşkil etmir.

NƏTİCƏVİ HİSSƏ

Yuxarıda göstərilənlərə əsasən və Azərbaycan Respublikası Mülki Prosessual Məcəlləsinin 417 və 419-cu maddələrini rəhbər tutaraq məhkəmə kollegiyası

Qərara aldı :

İddiəçının kassasiya şikayəti təmin edilməsin.

Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin İnzibati-İqtisadi Kollegiyasının 2-2(103)-384/2017 sayılı iş üzrə 31 iyul 2017-ci il tarixli qətnaməsi mübahisələndirilən hissələrdə dəyişdirilmədən saxlanılsın.